

Izhaja vsak ponedeljek in četrtek po pooldne.
Stane za celo leto 15 L., za pol leta 8 L., za četrt leta 4 L. Za inozemstvo celo leto 85 L.
Na naročila brez poslane naročnine se ne moremo ozirati.
Odgovorni urednik: Poldi Kemperle

GORIŠKA STRAŽA

Štev. 25

V Gorici, v četrtek 27. marca 1924.

Let. VII.

Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Oglasi se računajo po dogovoru in se plačajo v naprej
List izdaja konzorcij GORIŠKE STRAŽE Tisk. Juch v Gorici via Morelli 16.
Uprava in uredn.: ulica Mameli 5. (prej Scuole).

Za obrambo slovenske kulture na rodni zemlji,
za obrambo malega kmata in delavca,
za zmago pravice in poštenja v življenju med narodi!

V Komnu se je vršil ljudski tabor.

Shod je otvoril točno ob 3. pop. v imenu Slovanskega volilnega odbora Forčič Angel iz Svetega pri Komnu. V značilnih besedah je orisal pomen državnozborskih volitev. Za predsednika shoda je bil izvoljen g. Čotar, ki se je zahvalil za izkazano mu zaupanje.

Nato je podal besedo kandidatu držu Biteniku, ki je izvajal:

Dragi rojaki! dragi slovenski volileci!

S tem, da smo bili priključeni kraljevini Italiji, se je položaj priključenih Slovencev in Hrvatov temeljito spremenil. Spremenil se je zlasti v gospodarskem oziru. Naš kmet je izgubil stare trge za svoje pridelke, novih trgov do danes še ni pridobil! Kaj še? Celo na lastnem domačem trgu izpodrla njegov pridelek, pridelek iz južnih pokrajin kraljevine. Zato je prišlo čisto naravno do občutne gospodarske krize v naši pokrajini in še posebno do vinske krize na Vipavskem, v Brdih in v manjši meri na Krasu.

Kras in celotna naša pokrajina je izgubila svoj Trst, v katerega smo pošiljali svoje sinove in hčere, ki jim nismo mogli dati kruha ne dela na svojem domu.

Naše Primorje, ki je tvorilo prej jug bivše države, je danes potisnjeno na sever kraljevine Italije. Odpadel je vsled tega prej visoko razviti gospodarski promet in še posebno tujski promet. Ta okolnost je poslabšala neprecenljivo gospodarski položaj primorskega kmata in delavca in sploh naše narodne celote.

Gospodarske posledice vojne.

Ko smo prišli domov, smo našli svojo zemljo poteptano, razhujeno, kamenito, vso z žicami pretkanjo, še krvava je bila od človeške krvi! Našli smo svoje domove vničene in razrušene. Pustili smo daleč na ruskih poljanah svoje najboljše siove, brate, očete, prijatelje in znance. Vrnili smo se izmognani, trudni, lačni, bosi in nagi iz bešunskih taborišč in iz fronte na svojo ljubljeno primorsko zemljo, ki jo varujejo trije angelji varuh: naš oče Triglav, naša bistra Soča in zelena Adria. Vojna je povzročila v naši deželi in med našim ljudstvom toliko nepopisnega gorja, ki je zahtevalo naravnost ogromno delo vseh naših ljudskih organizacij, našega časopisa in naših zastopnikov v Rimu.

Politične posledice.

Priključeni smo bili državi in naša usoda se je zvezala z usodo italijanskega naroda. Naše ljudstvo ni pred vojno poznalo ne italijanske države in ni poznalo italijanskega naroda, ker ni imelo žejnje gospodarskih in ne kulturnih stikov. Pa tudi oni niso poznali

nas, niso poznali naših potreb, ne naših razmer, niso poznali in ne poznavajo še danes naše slovenske narave. Zato je večkrat popolnoma naravno, da pride in da je prišlo do nesporazumljivosti, do konfliktov, da smo morali in da moramo še vedno prestajati udarec in občutne krivice, ki režejo živo v naše narodno telo na gospodarskem, kulturnem in narodnem polju. Vse državne vlade so delale z nami, z našo kožo nedopustne, za nas žaljive politične poižkuse: vse so nas hoteli »asimilirati in popolnoma prilagoditi vladajočim razmeram in se niso niti potrudile, da bi spoznale opravičenost naše stalne traditve, da ima naša narodna celota tudi svoje svete pravice, ki se jih ne smejo dotakniti ne država in ne njene vlade. Naša narodna manjšina ima nedotakljive pravice, ona mora izvršiti ravno tako svojo zgodovinsko nalogu kakor vse druge narodi. Te naše pravice do samolastnega gospodarskega kulturnega in naravnega življenja so utemeljene v naravi, priznane so nam od Boga in priznava jih danes tudi že vsaki narodni manjšini ves kulturni in civilizirani svet, ne glede na to, v kateri državi živijo prizadete narodne manjštine. (Poročnik fašistov Kalin iz Rihemberga: »ne vlačite Boga v politiko«. Volileci se mu smejejo).

Popolna zakonitost našega dela in naše značajne borbe.

V treh zmereh so delale naše ljudske politične organizacije, je delalo naše časopisje in so se borili zastopniki našega ljudstva.

Ogromno delo smo izvršili na gospodarsko-socialnem polju.

Na tem polju zamoremo pokazati na uspehe, ki predstavljajo milijonske svote. Pomislite na vojno odškodnino! Koliko dela je položila naša ljudska organizacija ravno v hitro in v pravično reševanje vojne odškodnine! Skupno z vsemi italijanskimi strankami smo se uspešno borili za koristi vojnih oškodovanec in dosegli smo za nje danes še neprecenljive gospodarske uspehe. Če bi drugega ne bili dosegli ko samo to, da se je rok za vlaganje vojnoodškodninskih pršenj podaljšal za eno celo leto, smo priborili že samo s tem vojnim oškodovanec znatno število milijonov. (Fašistovski poročnik, Kalin iz Rihemberga: Lažete. Dr. Bitenik: o naših uspehih in o našem delu pri vojni odškodnini vas lahko poučijo fašistovski zastopniki, ki so se v letu 1922 in 1923 skupno z nami borili za pravice vojnih oškodovanec v »Stalnem odboru za zaščito vojnih oškodovanec. Sicer pa ne dovolim nikomur, da bi mi motil shod. Svoboda besede in volilna svoboda nam je zajamčena po volilnem zakonu in po resnih izjavah, ki jih je podal predsednik države in fašistovske stranke

Mussolini našima zaupnikoma držu Besednjaku in držu Wilfanu.

Spomnite se tudi na brzojavko, ki jo je poslal Mussolini ob priliku shoda, ki ga je sklical poslanec Amendola. (»Vi niste še nobeden Amendola«.) To je vseeno: italijanski državljan, volilec in kandidat sem, shoda mi ne boste motili: ko končam svoj govor, boste lahko Vi svobodno govorili. Zato bodite discipliniran fašist. Dr. Bitenik je pozval tudi druge navzoče fašistovske častnike, da naj opozorijo svojega tovariša, da spoštuje red in disciplino).

Volileci! pomislite na izmenjavo denarja! Tudi to je velik uspeh naše ljudske organizacije in naših zastopnikov v Rimu. Pomislite na davke, na vinsko krizo, na zakonodajno spremembo, na vojni material i. t. d. Veliko delo smo izvršili za gospodarstvo našega ljudstva. veliko koristi smo mu priborili in veliko zla smo od njega odvili.

Naš boj za slovensko-narodno življenje.

Borili smo se nevstrašeno, energično in značajno za obrambo, razmah in napredok našega narodnega duševnega življenja. Borili smo se za popolno slovensko šolo, za svobodno uporabo slovenskega jezika in za naše kulturne organizacije. In ravno tu smo zadeli na najhujši odpor.

Radi borbe za naše svobodno duševno življenje smo mnogo prenesli, udarec za udarcem je padal na nas.

Toda mi se nismo udali in nismo niti za trenutek popustih v naših zahtevah. Globoko smo bili uverjeni, da mora tudi tu zmagati naša pravica. In naše ljudstvo je stalo v sklenjenih vrstah za obrambo svojih otrok, svoje kulture in svoje duše. Svojega srca in svoje duše ne bomo zatajili nikdar, sebe ne bomo nikdar prezirali in zaničevali.

Naše ljudstvo ni zagrešilo nobenega protidržavnega čina.

Naše ljudstvo ni zagrešilo nikoli dejanja, ki bi ga morala država obsoditi. Zastopniki slovenskega rodu v Italiji niso nikdar napravili protidržavnega čina.

Plačevali smo točno davke, dajali armadi svoje sinove in celo italijanski časopisi so pisali, da je naša pokrajina najbolj točna, redna in mirna.

Od naših političnih nasprotnikov, ki se imenujejo slovenske fašiste, nas loči eno: Oni molčijo vedno in k vsemu, kar moramo mi trpeti kot Slovenci. Molčali so, ko je bil naš jezik izgnan iz sodnij in drugih uradov, niso imeli nobene besede, ko je bila smrtno zadeta naša slovenska šola, usta so si zamašili, ko je videmski prefekt Pisenti izdal dekret o dvojezičnosti slovenskega časopisa in ga celo o-

dobravali, jezik jim je bil zavezан, ko je naša izobraževalna organizacija prestajala mučne udarce. (Ogorčeni vzkliki po vsej dvorani). Proklinali so našo borbo za deželno in občinsko avtonomijo, ki bi bila gotovo v največjo korist države in vse naše dežele. Nevstrašeni junaki slovenski fašisti se lahko sami sebe prezirajo, toda mi in naše slovensko ljudstvo imamo do sebe globoko spoštovanje. ono je ponosno na svoje dragocene zaklade srca in duše, je ponosno na svoj lepi slovenski jezik, ljubi svoje globoke in živalne pesmi.

Mi vemo, da prezirajo slovenske fašiste mnogi Italijani sami. Kako tudi ne! Saj ni naroda, ki bi bolj cenil svojo državo, svoje velike može: državnik, umetnike, pisatelje, svojo kulturo ko ravno italijanski narod. Zato je tudi popolnoma naravno, da ta narod zaničuje posameznike, ki se mu hlinijo in ponujajo, četudi izdajajo s tem svoj lasten narod. Naše ljudstvo hoče biti spoštovano in zahteva, da se uvažujejo njegove najsvetjejše pravice. Spoštovanje med narodi in ljudstvi je edina zdrava in prava podlaga za njihovo sožitje.

Zakon življenja.

Možje volileci! Dragi Slovenci!

Poglejte na njive in travnike, pomlad prihaja. V globinah zemlje se je čudežno prebudilo življenje. Vesoljna narava se upira smerti, se dobre živali v vaših hlevih trepečejo pred smrtnim udarcem. Kajti zakon božji je tak, da hočejo tudi one dolgo uživati božje solnce. In vedno, ko premišljujem o usodi slovenskega ljudstva v Italiji, ko mi pride žalostna misel, da bi to naše ljudstvo moralno umreti, mi stopi pred spomin do godek, ki sem ga doživel v temi noči na Rusku.

Hudourniki so udri v planjavo, povodenj je zalila nižine, velikanško jezero je drlo črez polja, odnašala je cele naselbine. Ponoči smo šli na splavih reševat ljudi in živali iz potopa. Najbolj mi je ostala v spominu krava, ki je tik splava dvignila iz valov črni gobec, iz katerega je što zateglo tuljenje. Prav ob sebi sem zagledal njene žalostne, od smrtnih groze razprtne oči.

S tovariši ujetniki sem bil sam v smrtni nevarnosti, kajti burno valovje je potegnilo splav s seboj, zašla smo v vrtince, potem je splav zadel ob peseč in se zaril vanj. Sredi deročega toka smo videli, kako se je od časa do časa dvignil črni gobec krave iz vode; še par krat je žalostno zatulila, potem je bilo vse tiho, le sivo, okorno truplo je včasi priplavalo na vrh.

Tako je uboga žival do zadnjega diha vpila po življenju. Toda kaj pomeni življenje ene krave, kaj

življenje ali smrt vse žive narave? Ena človeška duša je več vredna ko eeli svet. Koliko duševnega bogastva, koliko neminaljivih vrednot je pa v celem narodu! Koliko lepih in čudovitih vrednot je v občestvu slovenskega ljudstva v Italiji! Prešeren je v „Zdravici“ zapel, naj žive vsi narodi, sinovi enega Očeta, ker za vse je prostora pod božjim solncem. Zakaj bi ravno slovenski narod ne smel živeti, zakaj bi lepa slovenska govorica morala utihniti, zakaj bi ravno ni morali narodno umreti. Ne, nočemo umreti, ne moremo umreti, na vaših obrazih vidim, iz utripanja slovenskega ljudskega sreca slišim: Ne bomo umrli! (Gromovito ploskanje, vzklikanje, ki narašča in traja 10 minut).

Da povemo ljudstvu, državi in svetu resnico!

Možje volilei, slovanski kandidati ne prihajamo h vam po glasove. Vi, nas poznate, ne od danes, saj je med vami gotovo črez sto ljudi, ki so moji prijatelji. (Ploskanje. Klici: Živel Bitzniček). Vi poznate naše delo, naše načrte; naš program. Mi ne prihajamo k vam prosit, da bi dali glasove lipi, kajti zdi se nam nemogoče in nerazumljivo, da bi se našel Slovence, ki bi svobodno oddal svoj glas kaki drugi stranki. (Burno pritrjevanje).

Zakaj torej prihajamo slovanski kandidati med svoje volilce? Zato, da povemo ljudstvu resnico, veliko, temeljno resnico: Ti, slovensko ljudstvo imas sveto, nedotakljivo pravico do narodnega življenja! Dolžno si to pravico braniti, dolžno si braniti svoj jezik, svoje domove, svojo duševnost.

In zato prihajame med vas, da se s tega mesta razlegne klic državi: Spoštuj naše pravice z dejanjem! Mi danco državi vse, kar zahteva olnas, ona naj nam da one pravice, ki so zapisane v vesti kulturnega človeštva. To bo v korist državi sami, ojačilo bo njen ugled in tako se bo okreplilo v našem ljudstvu zaupanje v pravčnost vladajočih. (Ploskanje).

Zato smo tu pred vami, da vas spomnimo na vašo dolžnost, da poveste vladi: Tu smo in tu ostanemo! Vi volilei potrdite s svojimi glasovi večno voljo slovenskega ljudstva do življenja. (Gromovito odobravanje). Povedali smo možato in odkrito vladi vso resnico, razkrili smo ji svoje sreču, tu nas ima, združene s temi skalami in polji, in mi z vso dušo trpečega naroda želimo, da bi postali italijanskemu narodu enakopravni bratje. Sporazum bo prišel; toda sporazuma ni med gospodarji in hlapci, pravičen sporazum je mogoč le med brati! (Burno pritrjevanje).

Tudi vam, kraški Slovenci, jasno in odločno povemo: Delo, ki smo ga započeli, bomo vztrajno nadaljevali. Naše delo gre v treh smereh: Za obrambo slovenske kulture na rodni zemlji, za obrambo malega kmeta in delavca, za zmago pravice in poštenja v vsem življenju. (Viharno pritrjevanje). Od tega dela ne bomo odstopili, naj pride nad nas kar hoče; res je, da nima slovensko ljudstvo ne srebra ne zlata, a ima dušo in čest značaj. Zato bo slovensko ljudstvo vztrajalo pri svojih zahtevah, zato bomo mi vztrajali pri svojem delu. Z vso pravico bi nas plemenito italijansko ljudstvo lahko pljuvalo in teptalo, ko bi mi Slovenci prodali svojo dušo, svojo čast, interes naših družin, koristi bodočih rodov za skledo obljud. in groženj. (Po vsej dvorani gromovit plosk).

Država in vlada potrebujata slovenske zastopnike, može iz srede slovenskega ljudstva, ki stalno uživajo polno zaupanje domačinov. **Leti slovenski možje bodo pravi tolmači vaših želja in potreb in edini sposobni posredovalci med vlado in ljudstvom.** (Klici: Tako je! Burno ploskanje).

Ko boste torej šli 6. aprila na volišče, ne boste oddali glasu ose-

bam, dali boste svoj glas in svoje srce slovenskemu ljudstvu. Kajti v tej zgodovinski uri ne gre za naše minljive osebe, ki pridejo in gredo, gre za to, kar je večno in neumrljivo: Za slovenski duh, za slovensko kulturo, za srečo bodočih rodov.

Kraševci, izpolnite svojo dolžnost! (Gromovito pritrjevanje. Ves zbor navdušeno ploska).

DNEVNE VESTI

NAŠE SOZALJE.

Nosilec slovanske narodne liste, g. drju Josipu Wilfam je umrla 14 letna hčerka Janka. Odličnemu voditelju, ki je sredi vztrajnega dela doživel to žalost, naj gre naše iskreno sožalje.

POINCARE'

načelnik francoske vlade je odstopil. Francoskemu imperializmu so se začela majati tla pod nogami.

VAŽNA BESEDA.

Dne 23. marca je imel Mussolini v Rimu govor, v katerem je med drugim rekel: „Kaj bomo napravili, ko bo parlament redno deloval? Izpolnilo bomo započete reforme. Politični poštenosti odgovarja, če vam rečem, da vsi zakoni fašistovske vlade niso popolni ali najpopolnejši. Mi jih hočemo zboljšati.“

Te besede so zelo važne in vsega premisleka vredne.

PAŠIČ JE ODSTOPIL.

Stižiindvajseti marec je prinesel vest, da je ministerski predsednik Pašič podal demisijo. Neposredni povod, da je Pašič odstopil, je dal brez dvoma prihod Radičevev v parlament. Isti dan je namreč zapriseglo 30 poslancev Radičeve stranke. Opoziciji so se poleg skupin Davidovič, Spaha in Koršča pridružili tudi zemljoradniki. Še isti dan je pa kralj znova poveril sestavo nove vlade g. Pašiču. Opozicija je to vest sprejela z ogorčenostjo in upa, da se Pašičev poziv za sestavo nove vlade ne posreči, ker nima za seboj zadostne večine. V tem slučaju pričakujejo, da bo načelnik demokratske stranke Davidovič oni mož, ki mu bo poverjena ta težka naloga. Vsekakor začenjamjo v jugoslovanski politiki novi odločilni dnevi, ki so za enkrat še zakriti z meglo negotovosti.

ZAVEDNIM BRICEM!

Po Brdih hodijo ljudje, ovaduhi pretepaškega, divjega „Zdravnika“ in strašijo zavedne Slovence: Bomo vse zvedeli, kako ste glasovali! Za vsakega moža bomo vedeli; nič se ne tolazite, da je glasovanje tajno. Brici! Ti ljudje lažej! Pri občinskih volitvah so nasilneži delali, kar se jim je zlubilo, pri državnozlororskih ne bodo več! Kazenska ovadba proti nekaterim nasilnem je že vložena. Glasovanje bo tajno, za to smo že poskrbeli. Za to se grožnjam na tihem smeje in pojrite strnjeno na volišče — za čast slovenskih Brd!

FRAMASONI

tako zvanega škotskega reda so priobčili proglaš, v katerem pozivajo prostozidarje, naj oddajo svoje glasove fašistovski stranki.

DNEVNIK ZA ENO HISO.

V Njujorku je palača z 22 nadstropji, kjer stanuje preko 3000 oseb. Hisni posestnik izdaja dnevnik za svoje najemnike in podnajemnike.

SESTANEK KRALJEV.

Letošnje poletje se bodo v Londonu sestali angleški, španski, rumunski, italijanski in jugoslovanski kralj.

bam, dali boste svoj glas in svoje srce slovenskemu ljudstvu. Kajti v tej zgodovinski uri ne gre za naše minljive osebe, ki pridejo in gredo, gre za to, kar je večno in neumrljivo: Za slovenski duh, za slovensko kulturo, za srečo bodočih rodov.

Kraševci, izpolnite svojo dolžnost! (Gromovito pritrjevanje. Ves zbor navdušeno ploska).

Nagovor papeža Pija XI.

V pondeljek 24. marca je papež P. XI. imenoval dva amerikanska škofa za kardinala in je imel pri tej priliku važen nagovor, ki so ga priohčili časniki vseh držav Evrope in Amerike. Besede poglavarja Katoliške cerkve naj čujejo tudi goriški Slovenci in naši jih vtišnejo globoko v srce. Prinašamo na tem mestu glavne odstavke po pečevega nagovora.

Stariši in šola.

Potem ko se je papež v prisrčnih besedah zahvalil amerikanskim škofom duhovnikom in vernikom, ker so z izredno požrtvovalnostjo pomagali stražajočemu prebivalstvu v Rusiji, pričel govoriti o reformi šolskega pouka v Italiji:

„Mi moramo biti“ — je reklo — „dovoljni, ko vidimo, da se je vrnil krije in verski pouk v osnovne šole, ki dobiva deca prva navodila za življenje in prve temelje izobrazbe. Vendan nas kljub temu navdaja skrb in na apostolski poklic nam nalaga dolžnost, da priporočamo našim častitim bratom, škofom Italije in njihovi duhovščini kakor tudi našim ljubljenim sinovom, družinskim očetom in matram, da v nobenem oziru ne popuščajo svoje pravice in dolžnosti, da sodelujejo s šolo in jo nadzirajo, zakaj to gre za stvar največje važnosti in najtežje odgovornosti. Gre za stvar, od katere je v veliki meri odvisna ne tako usoda Cerkve, kolikor usoda družine, družbe in države, ki bodo jutri žele, kar danes sejejo: resnico ali zmožta, pravo in pristno krščanstvo ali poganstvo, resnično kulturo ali pa smotno barbarstvo“.

Te besede papeža Pija XI. naj si pišejo slovenski očetje in slovenski matere v globino sreca, kajti zastopniki najvišje duševne sile sveta je še enkrat potrdil in svečano podprtjal, da pravice in dolžnosti krščanskih staršev sooddločati o vzgoji svojih lastnih otrok. Nauk Katoliške cerkve je, da morajo stariši imeti besedo v šoli in tega Kristusovega nauka se morajo Slovenci držati z vso silo svoje duševnosti.

PROTI NASILJU.

„Ne-le skrb, temveč resuščno in globočko žalost — je nadaljeval Pij XI. — nam pa povzročajo prizori nasilja med državljanji naše skupne lepe dežele. Še bolj žalostni so taki prizori tedaj, ko gre nasilje proti svetim kramem, stvarem in sebam ali pa proti našim pravam, ki sicer svete, a stojijo najožji zvezzi z vero, ker delujejo za katoliško vzgojo in katoliško izobrazbo posameznikov, družine in družbe, in sicer izven vsakega strankastva in izven vseh čisto političnih interesov.“

S temi besedami je papež posebej ob sodil nasilju, ki se vrše proti katoliškim prosvetnim društvom.

Modra in pogumno beseda vrhovnega svečenika je napravila globok utis poselno tam, kjer so nasilja na dnevnem redu. Sila bo propadla, večna pravica ostane in bo zmagala.

Volilec, ki je

izgubil volilno izkaznico ali ki mu je postala drugače neuporabna, si mora priskrbeti drugo volilno izkaznico na zelenem papirju. To izkaznico dobi volilec osebno od torka 1. aprila dalje in tudi še na dan volitev dne 6. aprila v občinskem uradu. V ta namen mora biti občinski urad odprt od 1. aprila dalje od 9. ure zjutraj do 7. ure zvečer. Na dan volitev pa od 7. ure zjutraj do 7. ure zvečer.

Možati nastop slovensko-hrvatskih volilcev na Primorskem.

V RIHEMBERKU.

Pretekli četrtek se je vršil v Rihemberku zaupni sestanek naših volilcev, ki je bil številno obiskan. Govoril je brejski rojak dr. Besednjak.

V svojem govoru je orisal najnovejšo politično zgodovino primorskih Slovanov, osvetlil težavno in uspešno delo naših poslancev. Z vsem poudarkom je izjavil, da veruje v častno obvezo, ki jo je sprejel Mussolini, da bo vladala popolna volilna svodova. Na zborovanje se je prikazal vodja fašistovske milice Kalin in je začel delati medkllice. Dr. Besednjak je ob viharni veselosti zborovalcev z žgočo ironijo pobil njegova izvajanja, Kalin je trdil, da ima Mussolini dobre in slabe otroke; dobre otroke, faštiste, varuje in plačuje, slabe, protidržavne tepe in kaznuje. Dr. Besednjak je ugotovil, da so vsi državljanji po ustavi, zakonu in tudi po izjavah Mussolinija enakopravni. Prasal je Kalina, ali hoče še enkrat izjaviti, da so v Italiji državljanji prve in druge vrste; naj se jasno izjaví, da bo dr. Besednjak mogel poročati na pristojnem mestu, kako širi častnik milice nezaupanje proti državi. Kalin je začel mencati in se je med ironičnim smehom naših zaupnikov opravičeval. Zborovanje je prav lepo preteklo in naši možje so se razšli polni navdušenja in poguma.

V DORNBERGU.

V soboto 22. t. m. zvečer se je zbral 120 naših zaupnikov na sestanek v Dornbergu.

O tem bomo še temeljito spregovorili.

Veličasten shod v Komnu.

V nedeljo zjutraj je prišel naš kandidat dr. Biteznik v Svetu pri Komnu, kjer ga je čakalo krog 100 volilcev, ki so ga spremili v Komn. Dvorana, kjer se je vršil shod, je bila zastražena po militih; na vratih so stali oboroženi častniki milice, v dvorani je bilo razpoloženih krog 30 fašistov. Slovenski volilci so prihiteli iz vse okolice, iz Brj. Gorjanskega, Temnice; videli smo odposlance iz celega sodnega okraja.

Točno ob 3. uri so naši vrali Svenčani z Biteznikom v sredi zasedli dvorano in v par minutah je bila obširna dvorana nabito polna. Pred dvorano je stalo nad 300 zavednih Kraševcev v četverostopih, tiko, moško. Dr. Biteznik je v poldrugeurnem govoru, katerega jedro primašamo na prvi strani, razvil naš narodni in socialni program.

Viharno navdušenje je zaplalo po dvorani, ko je dr. Biteznik vzkljniknil s Prešernom: Žive naj vsi narodi — ki hrepene dočakat dne — ko bomo vsi Očeta enega sinovi, ljudje vsi bratje, bratje vsi narodi! Ne več narodi — gospodarji in narodi — hlapeci, obsojenici, ampak vsi bratje! Burno so Kraševci vzklikali ideji vesoljnega bratstva med narodi — in za to idejo bo šel Kras v boj, da postane slovensko ljudstvo, ki je danes hlapec, pravi enakopravni brat italijanskega ljudstva.

Tudi to zborovanje je skušal motiti Kalin. Vzkljniknil je drju Bitezniku med govorom, da laže. Vihar ogorčenja je pretresal dvorano, Kalin je stal ves bled ob steni, ko ga je Biteznik pribil ob zid z gromovitim klicem, da glede laži Kalin meri najbrž s svojim bratcom. Naš kandidat je pozval orožnike, naj vzdrže red in disciplino. Kr. karabinirji so Kalinu energično ukazali, naj bo tiko, dokler Biteznik ne konča govora. Vsa

dvorana gromovito ploska, naš kandidat govoril dalje, vsako višino govora spremlja burno odobravanje zborovalcev. Četr ure pred koncem Biteznikovega govora se je Kalin izgubil in ko je predsed, pozval, naj se oglesi gospod, ki je delal medkllice, je bilo vse najprej tiko. Dvorana je udarila v velikansko veselost, ko se je razleglo po zborovanju: Oh, njega od nikoder ni!

Veličastno zborovanje je končalo opoldne med viharnim navdušenjem naših Kraševcev.

V Kanalu.

V nedeljo po maši se je zbral v dvorani g. Križniča nad 400 volilcev iz trga in okolice. Prvi je govoril kandidat Biteznik, viharno pozdravljen. Z jasno in trdno besedo je ugotovil pomen volitev za Slovane v Italiji. Povdari je, da gremo v te volitve z mogočnim orojjem, s častno besedo, ki jo je zastavil sam poglavarski fašizma in vodja države: Obljubil nam je, da bo zatrli vsako nasilje pri volitvah. Zato moramo moško in neustrašeno na volišče, ker vse tihe grožnje in glasne obljube so votle na sredini, okoli jih pa nič ni. (Viharna veselost). Nato je govornik opisal delo naših političnih organizacij, uspehe naših poslancev in je razgrnil pred volilci važna gospodarska proračuna, ki teže našega malega človeka.

V zadnjem delu govora je Biteznik ugotovil, zakaj Slovenci nočemo biti narod hlapecv, kajti pred

Bogom in svojo vestjo nosimo odgovornost za to, da ohranimo slovenskemu rodu polno pravico do slovenske šole, do slovenskega jezika. Ljudstvo, ki zavrže svojo zastavo, svoj jezik, zavrže izobrazbo, zavrže kruh za bodoče rodove in se izpremeni v najnižjo vrsto bednih hlapecv. Zborovalci so viharno odobravali naš narodni in socialni program.

Svetnik Vidmar je kratko, a zelo jasno obrazložil, kako mora volilci oddati glas. Nato je predsednik shoda, bivši župan Kristian Bavač, med burnim pritrjevanjem zaključil krasno zborovanje z mislio, da bo Kanal pokazal 6. aprila, kako živa je v našem ljudstvu ljudben do rodne zemlje.

Kako prireja shode Peterelli.

Gotovo italijansko časopisje že ves teden razglaša vest o zmago-slavnem pohodu dveh vitezov fašizma med Slovenci. — Bandaljija in Peterellija. Kamor pri-

dejo, jih dobre, mirne, blage slovenske ovčice navdušeno pozdravljajo, se priporočajo g. Pisentiju, da jih ohrani v milosti, ploskajo Peterelliju in spoštljivo poslušajo divne besede, ki padajo Bandaljiju iz ust kot cekini. Slovenci zapuščajo stare voditelje, zavrgli so slovensko zastavo, hočejo položiti slovensko zemljo v roke Peterelliju, ki pri vlasti vse premore. Celi okraji se klanjajo Peterelliju, župani, občinski svetoyaleci, učiteljstvo, šolska mladina vse mu hiti z navdušeno pesmijo nasproti, ko pridrži njegov avtomobil v vas.

Triumf, zmaga Peterellija je popolna. Tako pišejo italijanski listi.

Po točnih in neovržnih vesteh iz Vipavske doline se vršijo Peterellijevi shodi takole: Župani in podžupani dobijo uradno povelje, naj se udeležijo sprejema; trgovce in obrtniki povabi h sprejemu krajevni fašjo z obvestilom, ki ga ne smeš zlepia prezreti. Šolsko skrb-

ništvo pozove učitelje, naj pripremejo šolsko mladino, da z zastavo in pesmijo pozdravi slovenskega odpadnika. Da je sprejem še bolj prisrčen, mobilizirajo ta dan oddelek milice, ki dela častno stražo ljudem, ki jih je slovensko ljudstvo zavrglo. Stroške za slavoloke mora plačati občina.

Tako pripravlja tvrdka Peterelli-Bandelli sprejeme, tako shode. In kljub temu so ti "shodi" prav klaverno obiskani, ljudje poslušajo z lednim mirom in se nato razidejo nevoljni domov.

Zivo slovansko gibanje po Istri.

V nedeljo se je vršila po hrvaški Istri vrsta volilnih shodov. Po maši se je zbral na trati pred cerkvijo v Karojbi (v srednji Istri) nad 900 ljudi. Shod je otvoril urednik Vladimir Sironič s topnim pozdravom na hrvaške seljake. Kandidat dr. Brajša je spregovoril kratek, jedrnat govor, ki ga je ljudstvo živo pozdravilo. Nato se je dr. Brajša odpeljal čez Pazin v dolino Raše. Predsednik je zatem postal besedo kandidatu Besednjaku, ki je v enournem govoru razvila socialni in narodni program slovanskih seljakov. Burno so pritrjevali isterski kmetje zastopniku Goriške; ko je govornik v živih, topnih besedah naslikal bolečino tužne sirote Istre, je množica zaplakala. Vso pridušeno trpljenje petih črnih let je udarilo v plaču zrelih mož na dan.

Ko je Besednjak povdari, da je sirota Istra našla zveste brate v goriških kmečkih množicah, so zborovalci začeli burno vzklikati na čast goriškim Slovencem. Od konca govora ploskanje ni hotelo prenehati. Stari seljaški veljaki so prihajali, stiskati roko slovanskiemu kandidatu. Shod je zaključil seljak Peter Sironič s krepkim pozivom, naj gredo vsi Hrvati v boj za lipo.

Popoldne je dr. Besednjak govoril v Škropetih pri Pazinu pred 300 hrvaškimi kmeti. Istočasno je imel dr. Brajša lep shod v Šumbregu ob reki Raši. Na shod so prišli fašisti iz Sv. Nedelje, ki so drja Brajša po shodu pozvali na sedež fašja. Naš kandidat je mirno ugodil njih zahtevi in je šel z njimi v Sv. Nedeljo. Trdni nastop našega kandidata je silno opogumil naše može in zmedel fašiste tako, da so ga v Sv. Nedelji prav prijazno sprejeli in se opravičevali.

Štirje shodi na Čičariji.

V pondeljek 24. t. m. je dr. Brajša imel volilni shod v Slumu. Shod je trajal od 8 ure zvečer do polnoči. V razgovoru so naši može obravnali načrte o zadržništvu, o praktičnih gospodarskih proračanjih Istre, o kulturni obnovi isterskih Hrvatov.

Na praznik, v torek, se je podal dr. Brajša v Trstenik, kamor na ta dan vsako leto prihite romat trume Hrvatov iz vse Čičarije. Tam se je dr. Brajša srečal s kandidatom Stangerjem. Na shodu pred cerkvijo je prvi govoril Stanger o ljubezni do rodne zemlje. Za njim je dr. Brajša obširno razložil narodne težnje Slovanov v Italiji, gospodarske zahteve trpečega seljaka in veliki pomen poštenega krščanskega življenja za narod, ki je ogrožen. Stotine zborovalcev so govornikoma burno pritrjevale. K besedi se je oglašil tajnik buzetskega fašja, ki so ga podpirali fašisti iz Račevsi, iz edine hrvaške fašistovske vasi. Dr. Brajša mu je v kratkem,

učinkoviten govoru točno odgovoril, pobil njegove očitke, da smo Slovani protidržavni in s krepkim pozivom na poštenje in zavednost Hrvatov je med burnim pritrjevanjem zaključil shod.

Iz Trstenika so se hrvaški zaupniki z držen Brajšo podali v Brest. Pred vasjo je čakalo kandidata Stojana Brajša krog 40 mladeničev in deklet, ki so mu zapeli istrske narodne pesmi v pozdrav. Nato je začel shod, kamor so privreli seljaki iz vse okolice. Govornik je po domače obrazložil veliki pomen volitev. Naj se Istra ne da varati z oblubami o cestah, železnicah, zasluzku; kajti vse te obljube so prazne... in Istrani jih poslušajo že dolgo, dolgo. Shoda se je vdeležil tudi tajnik buzetskega fašja. Ko je začel ugovarjati držu Brajši, so se zborovalci razšli in med viharnimi pozdravi so s pesmijo spremili Brajšo iz vasi.

Naš kandidat se je nato peljal v bližnjo vas Rakitovec, kjer so že Slovenci. Prišel je ravno v vas, ko se je vršil shod fašistov. Tajnik fašja je pozval drja Brajšo, naj povzame besedo. Naš kandidat stopi na oder v sredo fašistov in v ognjevitom govoru dokaže, da je vsek Slovenc in Hrvat dolžan voliti za lipo. Ko je tajnik fašja napravil medklie, da smo proti državi, ga je naš kandidat živahno zavrnil in žel odobravje vseh navzočih Slovencev.

Še deset dni nas loči od zgodovinskega 6. aprila, ko bodo tisoči zavednih Slovencev in Hrvatov podpričali, da hočejo v okviru te države vse narodne pravice, ki so zapisane v vesti človeštva in v zakonih božjih. Naj bo ta dan velik praznik za naše ljudi. Po naših vasesh se je zbudila trdna, neporušna volja izvoliti ta dan može slovenske kriji in tako dokazati vladu in svetu, da smo z vso iskrenostjo voljni sodelovati za skupne interese Slovanov in Italijanov — a da umremi naš narod noče.

Ljudski tabor v Zamasku.

Na griču bližu Motovuna stoji cerkvica zamaška, kjer se ob nedeljah še razlegajo zvočne in svečane staroslovenske pesmi. Na ta grič se je zgrnilo hrvaško ljudstvo iz Vrha in Senja ter iz Livade. Nad 1000 kmetov je stalo na griču, ko je prijahl v spremstvu kmečkih voditeljev na grič naš kandidat dr. Besednjak, burno pozdravljen od množice. Shod je otvoril seljak-domaćin in je povedal, da se prvič odkar pomni Zamask vrši tu slovenski shod. Nato je povzel besedo dr. Besednjak. „Prinašam vam, dragi bratje, tople pozdrave goriških slovenskih kmetov; na dnu njihovih sre je zapisano geslo, ki ga je dal Istri največji sin vaše zemlje, biskup Dobrila. To geslo je: Vjera u Boga i seljačka sloga! (Burno pritrjevanje).

Pod to zmagovito zastavo se bodo slovensko-hrvatski seljaci borili za zmago svojih narodnih in socialnih pravic". V enournem hrvaškem govoru je nato kandidat očrtal gospodarski položaj Istre; vinška kriza je v deželi, davčni vijak pritiska delovno ljudstvo, vsi brez izjeme priznavajo, da je treba prihiteti Istri na pomoč. Res, Istri mora pomagati država. Toda še bolj je potrebno, da si isterski seljaci sami pomagajo z združenimi močmi. Tu je govornik podal sliko goriških slovenskih organizacij, ki

temelje na načelu ljudske vzajemnosti.

Govornik je zaključil: Ena vaših največjih težav je ta, da nimate cest in zato le težko in z naprom izvažate svoje pridelke. Pravili so mi, da je vladajoča stranka pred vsakimi volitvami pošiljala h vam inžinirje, ki so hodili po poljih s kolci in motvozi, da izmerijo ceste. Mi vam nič ne obljudujemo, ne cest, ne vodnjakov, ne denarja. Le to vam obljudimo, da bomo verno in poštano povedali v parlamentu in na najvišjih mestih vaše želje in skrbi. In to vedit, da vas bodo vaši domači poslanci večkrat obiskali, da vam bodo v svet in pomič. Hrvatski seljaki so mladega kandidata navdušeno pozdravljali. Obljubiti jim je moral, da jih po volitvah kmalu obišče. Nato sta govorila še dva domača seljaka, nakar so se zborovalci razšli.

V Kaščergi.

Popoldne ob petih so se zbrali v Kaščergi kmetje iz Grdega sela, Krškile, Grimalda, Botonega. Bilo jih je 500. Dež je bil, zato se je shod vršil pod veliko lopo; navzoča je bila milica in tudi oddelek orožnikov, ki je prav vzorno vršil svojo dolžnost. Kandidat Besednjak je razvil prav poljudno socialni in narodni program seljaškega ljudstva. Ljudstvo je navdušeno pritrjevalo. »Saj bomo še vstali iz tega obupa, še si bomo pomagali, če se združimo!« so govorili istrski kmetje. Ko je govornik zaključil, ga je množica živahnog pozdravljala.

To je znak naše slovanske stranke. Na glasovnici bo označen še s številko 12, ki je številka naše kandidatne liste. Zapomnite si to! Tega prečrtajte, druge pustite pri miru.

Kako bom volil?

Glasovanje je zelo priprosto, lahko in popolnoma tajno.

V nedeljo 6. aprila bo stopil v volilno sobo. Dal bo stopil v volilno izkaznico predsedniku komisije. Nato ti bo predsednik dal volilno glasovnico. Stopi z njo v kabino, vzemni črn svinčnik in dobro prečrtaj znak: lipovo vejico in očnico. Znak je tu gori naslikan. Potem zgani glasovnico na štiri kraje, jo oslini in zapepi. Nato stopi iz kabine in daj glasovnico predsedniku komisije. S tem si opravil svojo dolžnost.

Pozor, volilci!

Če niste še dobili volilne legitimacije na dom, pojrite osebno na županstvo. Tam Vam morajo izdati volilno izkaznico vsak dan od 9. ure zjutraj do 7. ure zvečer.

Na dan volitev pa mora biti v ta namen županski urad odprt od 7. ure zjutraj do 7. ure zvečer.

GOSPODARSTVO.

SVETOVNI DELOVNI TRG.

Albanija: Slabe finančne razmere. Življenje draga. Za sedaj se ne priporoča izselitev.

Avstrija: Brezposelnost se je zmanjšala. Razmere so se zboljšale.

Belgia: Možno je, da se bodo sprejemali na delo rudarji, ker se je zvišala proizvodnja premogovnih rudnikov.

Bolgarska: Politične in gospodarske razmere so tako slabe, da ne priporočamo izselitev.

Cehoslovaška: Brezposelnost. Nemočne je dobiti delo.

Danska: Gospodarska in industrijska kriza. Izselitev ovirajo tamošnje delevske organizacije.

Francija: Delovni trg dober. Sprejmejo se na delo gozdarji, oglasari, poljedelci, kamnoščki, težaki. Kdor se hoče izseliti v Francijo, mora imeti delovno pogodbo.

Nemčija: Gospodarske in obrtniške razmere so silno slabe. Ne priporočamo izselitev.

Anglija in Irska: Obrtna kriza. Velika brezposelnost. Tamošnje delovne organizacije ovirajo izselitev.

Grčija: Gospodarske in politične razmere negotove. Izselitev ne priporočamo.

Jugoslavija: Gospodarska in finančna kriza.

Luksemburg: Izselitev je omejena z vladnim odlokom.

Holandska: Gospodarska kriza. Brezposelnost. Dela ni mogoče dobiti.

Poljska: Gospodarsko-finančna kriza. Brezposelnost. Ni priporočljiva izselitev.

Romunija: Kriza delovnega trga. Brezposelnost. Za sedaj ni dovoljena izselitev.

Rusija: Za sedaj ne priporočamo izselitev.

Svedska: Precejšnja brezposelnost. Ni mogoče dobiti dela.

Švica: Razmere nestalne. Vlada ovrira zaposlenje specijaliziranih delavev.

Turčija: Gospodarsko-finančna kriza. Ni mogoče dobiti dela.

Ogerska: Razmere so slabe in izselitev ni priporočljiva.

AMERIKA.

Argentinija: Razmere stanovitne. Poljski delaveci lahko dobijo delo.

Brazilija: Finančne, trgovske in industrijske razmere nespremenjene. Na agrarnih podjetjih dobijo delo le celotne družine.

Kanada: Razmere dobre. Iščemo se poljski delaveci. Toda izselitev evira tamošnja vlada in delevske organizacije.

Čile: Splošne razmere dobre. Domaćih delovnih sil je mnogo in imajo nizke zahteve.

Meksika: Vsled vstaje so razmere silno slabe in dela ni mogoče dobiti.

Peru: Splošne razmere slabe. Ne priporočamo izselitev.

Združene države: Finančne, industrijske in poljedeljske razmere dobre, a vseljevanje je omejeno po vladnem cdoku.

ZAMENJAVA NALOŽB PRI MORSKIM ZADRUGAM.

„Dolga in trnjeva je bila pot, ki jo je prehodilo vprašanje izmenjave zadružnega denarja.“ („Goriška Straža“ 11.II. 1924.)

Ob priliki italijansko-jugoslovenskega dogovora v Rimu, se je po dolgih prošnjah in po trnjevih potih naposled za naše primorske zadruge dosegla izmenjava naših naložb v Jugoslaviji v lire.

Katere naložbe zadene zamenjava? Naložbe primorskih zadruge, ki jih imajo te zadruge, v pretežni večini hranilnice in posojilnice,

pri zadružnih zvezah v Jugoslaviji, največ pri treh zadružnih zvezah v Sloveniji: pri Zadružni zvezi v Ljubljani, Zadružni v Celju ter Zvezi slovenskih zadruž v Ljubljani. Te tri zadruge so imele namreč v Primorju večje število včlanjenih zadruž.

Kot članice navedenih zadružnih zvez so primorske zadruge, zlasti hranilnice in posojilnice po določbah svojih pravil nalagale odvisni denar pri svojih zvezah tako, da so ob zlomu Avstrije imele po svojih zvezah sledče naložbe:

1. pri Zadružni zvezi v Ljubljani	K 16,449.565
2. pri Zadružni zvezi v Celju	„ 1,817.356
3. pri Zvezi slovenskih zadruž v Ljubljani	„ 997.647
	skupaj K 19,264.568

Poleg tega so imele primorske zadruge nekaj naložb tudi pri drugih zadružnih in nezadružnih denarnih zavodih, tako n. pr. pri Jadranški banki K 2,903.323, pri Mestni hranilnici v Ljubljani K 617.568, pri Kmetski posojilnici v Ljubljani K 377.803, pri Kranjski hranilnici v

Ljubljani K 270.298, pri Ljubljanski kreditni banki K 259.267, pri Južno-štajerski hranilnici v Celju K 117.036 itd.

Celokupna vsota naložb primorskih zadruž pri zadružnih zvezah in pri drugih denarnih zavodih je znašala 3. novembra 1918 K 24,211.632. Že ta vsota znaša, zamenjana v lire po 60 lir za 100 kron lir **14.526.979**. Ker pa se mora zamenjati ne samo vsota naložb, kar je bila 3. nov. 1918, temveč tudi še obresti do 9. aprila 1919, se navedeni znesek še za obresti zviša.

LISTNICA UREDNIŠTVA:

Nikolaj K., Stržišče. Za Vas je nopravilo tudi tajništvo Kmetske-delavske zveze prošnjo na pristojno komisijo v Rimu. Prošnje invalidov se rešujejo zelo počasi. Če ne dobite v kratkem odgovora, potem pospešite potom županstva rešitev svoje prošnje. Pišite na sledeči naslov: Commissione generale per le pensioni, Roma, Palazzo Braschi.

NAD 100 MILIJONOV LIR

bo vporabil želežniški komisariat za razna železniška dela pri Devinu, Grinjanu, Postojni, Prestraneku, Podbrdu, Poli, Sežani, Trvižu in na Opčinah. Volitve!

Kaj je novega na deželi.

DORNBERG.

Tridnevno slovesno pritrkovanje lepo donečih dornberških zvonov je domači fari in bližnji okolici naznajalo, da ima biti Marijin praznik 25. marca dan izvanrednega slavlja; in bil je tudi v resnici dan, kakor ga Dornberg ne pomni, dan zlate maše č. g. Jož. Godniča in dan prvega slovesnega sprejema v Marijino družbo, ki je s tem pognala globoke korenine v župniji. Na obe slavnosti nas je znani misijonar, č. g. P. Romuald pripravjal s tridnevnicom, pri kateri je užgal sreca poslušalev. Skoro en teden so dekleta M. dr. pletla vence, s katerimi so fantje cerkev divno okrasili. Ganljiv je bil predvečer slavnostnega dne. Po slovesnem večernem blagoslovu, katerega je imel preč. g. zlatomašnik, sta zažarela zvonik in cerkev v morju električnih luči, v tej razsvetljavi so se premikale med pritrkovanjem zvonov, ki so slovesno skrivnostno doneli v pozno noč, množice ljudstva pred župnišče čestitat zlatomašniku, peveci so neumorač prepevali podoknice, deputacija občinskega starešinstva z županom na čelu je prišla poklonit čestitke cele občine s svojim spominskim darom, naše učiteljstvo je prišlo dat duška svojim čustvom z odličnimi voščili, Marijina družba se je poklonila s svojimi darovi, istotako cerkveni pevski zbor. Višek slavnosti je bil seveda dosežen na slavnostni dan, katerega je poveličal s svojim visokim prihodom naš prezvišeni gospod knez in nadškof, ki je došel v spremstvu stolnega kanonika monsignorja Valentinciča in svojega tajnika. Slovesen in ganljiv je bil vhod duhovščine z nadškofom in zlatomašnikom v cerkev: pri slavoloku naše celokupno učiteljstvo, šolska deklica s pozdravom v imenu šolske mladine; g. župan, obdan od starešinstva s svojim pozdravom pred cerkvijo; na cerkvenih vrati angeljski prizor Marijinega vrta z lepo deklamacijo, vse v šopkih: bil je dan belih nageljnov in duhetečih vijolič; ob vhodu v cerkev kratek župnik pozdrav v imenu cele fare. Kako milo je zadonelo na to „Zlatomašnik bodi pozdravljen“ iz cerkvenega kora! Dekan Novak je imel slavnostno pridigo. Nato je ob nadškofovi azistenci daroval g. zlatomašnik obdan od

duhovnikov-sobratov zlato sv. mašo ob nabito polni cerkvi.

Kakor je praznovala predpoldne svoj praznik častitljiva starost, tako se je proslavila popoldne zorna mladost, ki vidi v Marijini družbi svoj naravni dom. Veliko število okoliških Marijinih družb z zastavami je prihitele pozdraviti najnovejšo mladičko v evetočem vrtu naših Marijinih družb in prisostovati slovesnemu sprejemu 74 odrašenih deklet v Marijino družbo. Po slavnostnem govoru g. misijonarja je izvršil sprejemni obred g. kanonik monsignor Valentincič ob asistenci škofijskega voditelja g. Cigoja in domačega g. župnika. Največji sijaj je pa dal tej slavnosti naš ljubljeni nadpastir, prevzvišeni g. knez in nadškof, ki je prisostoval iz trona slovesnosti in jo zaključil s pontifikalnim blagoslovom.

Po končani slovesnosti je škofijski voditelj M. družb govoril vsem zbranim družbam in jih vnemal za družbeno idejo.

Duhovščina z zlatomašnikom in vseverno ljudstvo se je veselilo velikega dne in se čutilo srečno, ker je imelo ob tej priliki v svoji sredi ljubljene nadpastirja, katerega spoštuje in presečno ljubi.

Gospodu zlatomašniku, ki je prejel že toliko voščil in brzjavk, med temi tudi telegram krškega škofa, milostnega g. dr. Sreberniča, voščimo še s tem mesta vse najboljše, naši novi Marijini družbi pa srečno prihodnost in vztrajnost.

KOMISAR V RENČAH.

Župan g. Duršot je odstavljen. Prišel je novi komisar Graziani, kapitan milice. Nova doba!

ZGONIK NA KRASU.

Na praznik sv. Jožefa smo blagoslovili krasna kipa sv. Antona in sv. Jožefa. Požrtvovalni farani so vneto nabirali denar, dekleta pa so lično okrasile oltar. Slovesnost so počastili gg. duhovniki iz sosednih far. Pri masi je lepo prepeval novi pevski zbor, na orgle je pa spremjal komponist g. dr. E. Bune. Ta lepa cerkvena slavnost nam je porok, da tudi Kras zamenja z versko obnovo.

ST. VISKOGORSKA PLANOTA.
Oni mladenič, o katerem je pisala "Gor. Straža", da je bil nevarno ranjen na dan, oziroma v noči plesa, je hvalabogu izven smrtevne nevarnosti. Ta žalostni dogodek je napravil veliko razburjenje, a ne le v županovi hiši ono noč, temveč tudi v vsej občini. Sporočilo v "Gor. Str." je morda razburilo par prizadetih, ne pa ljudstva po planoti, ker ve, da se je res tako godilo.

PRVACINA.

H nam je prišel agitirat sam Peter Pisenti iz Vidma. Na sestanek je prišlo precej onih, ki imajo konecije. Pisenti je govoril o volitvah takole: Tu imate lipo, tu fašizem. Izbirajte, kakor se vam zdi. Toda če boste volili lipo, nikar ne hodite h vladu s kakimi prošnjami. — Na vse te prikrite grožnje smo molčali.

Vemo pa, da bi se Pisenti... ker se mu v Furlaniji majejo tla, rad oprili na Slovence. — Mi smo se na tihem smehljali, ker vemo, kam mora. Dne 6. aprila bo dobil ta "priatelj" slovenskega ljudstva moški odgovor zavedne Prvačine.

IZ IDRIJE.

V pondeljek dne 17. t. m. se je v našem mestu obesil v svojem stanovanju rudar Josip Pahor. Pokojni je bil mož mirnega značaja in skrben družinski oče. Zapušča mater, ženo in 2 nepreskrbljena otročka.

V nedeljo 23. t. m. pa je nagle smrtni umrl znani obč. uradnik g. Viktor Novak. Kako je bil pokojni ljudem prijubljen vsled prijaznosti in postrežljivosti v uradnih zadevah, je jasno pokazal njegov pogreb, ki se ga je udeležila obilna množica ljudstva kljub tako slabemu vremenu. Naj mu bo lahka domaća zemlja.

Brezposelnost se v našem mestu silno množi. Tare nas velika skrb, kaj bo s fanti. Do 23 let starci so preko manih izjem vsi brez dela, brez kruha. Dela ni dobiti nikjer. Oče je upal, ko mu sin vzraste, da mu bo v oporo, se je pa ravno obratno. Vzdrževal ga je v nežni mladosti, ga vzdržuje v teh tritičnih časih in ga bo vzdrževal, kadar ne bo prisiljen ga poslati v tuje raje iskat si košček kruha. Storil bo težko radi ljubazni do sina, še težje a če pomisli, koliko kruha imamo. Irijčani že stoletja na domačih naših leh. Sedaj pa za domačine ni več protora. Tako daleč je prišla naša Idrija, domačini s trebuhom za kruhom, drugim pa se vrata odpirajo.

Prosvetna zveza.

Tečaj, katera je priredila Prosvetna zveza, sta v polnem obsegu dosegla svoj namen. Dramatskega tečaja se je udeleževalo nad 40 režiserjev iz vseh tečajev naše dežele. V predavanjih in praktičnih nastopih so dobili udeleženci potreben pouk o drami, mimiki in gestah, o maskiranju kostumih, odru, pravnih pogojih za prireditev i. t. d. Tečaj se je zaključil s štiridejankom "Bele vrtnice", ki je izvrstno izpadla. Igralci in igralke so doživeli svoje vloge in želi obilen, zaslужen aplavz.

Telovadni tečaj za članice, pri katerem je sodelovalo 32 članic iz raznih podeželskih krožkov, je bil v vsakem oziru vzoren.

Tečaj je zaključil prijateljski večer, ki je s svojo pestrostjo in živahnostjo navdušil mnogoštevilne posetnike. Naravnost presenetljivo lepa, sta bila nastopa članic-telovadkinj na odr. Dolžnost nas veže, da se najprišrenej zahvalimo predavateljem, sestri voditeljic, vsem udeležencem in udeleženkam ter vsem onim, ki so nam na kakršenkoli način pripomogli do sijajnega uspeha.

Kdor še ni čital marčeve številke "Našega čolniča", ki je izšla ta teden, naj takoj naroči to krasno društveno glasilo. Vsebina je zelo poučljiva in pesniško zasnovanata. Pomenki obravnavajo problem "Ljubezni", en članek je posvečen "Mohorjevi družbi", drugi nas seznanja z italijanskimi kat. krožki, nadaljnja vsebina je posvečena vojaškim novincem, prosvetnemu domu, udeležencem tečaja, revizijskemu poročilu, lepi povesti in raznim panogram prosvetnega dela. List krasí več ljubkih slik in ga poživlja mnogo členskih vlogov iz raznih podeželskih družev.

Opozorjam vse cenjene naročnike, naj nam do velike noči vrnejo, zlasti prvo in drugo številko "Našega čolniča", ker sta pošli. V slučaju da številka ne vrnejo v določenem roku, jih bomo smatrali za naročnike in zahtevali naročnino.

Članarino naj odplačajo zvezni vse včlanjena društva, sicer jim zveza odpove članstvo in ne posreduje v nobeni zadavi.

DESET ZAPOVEDI ZA ZAVED-NEGA SLOVENSKEGA VOLILCA.

1. Vsak slovenski volilec mora iti dne 6. aprila osebno in takoj zutraj na volišče.

2. Slovenski volilec mora tudi prepričati brata, strica, očeta, sina, soseda, prijatelja in znance, da se morajo vsi slovenski možje in fantje v nedeljo dne 6. aprila udeležiti volitev in glasovati za slovensko kand. listo.

3. Motriti mora pozorno volilno gibanje drugih strank.

4. Skrbeti mora zato, da se vsi slov. volileci pridno udeležujejo volilnih sestankov in shodov.

5. Vsak volilec naj nese s seboj na volišče črn svinčnik.

6. Ne sme pozabiti doma volilne izkaznice, ker brez nje ne more glasovati.

7. Voliti moraš v volilni kabini.

8. Če dobiš pokvarjeno glasovnico, ne oddaj je; zahtevaj od predsednika druge.

9. Ko oddaš predsedniku glasovnico pazi, da jo vrže v drugo žaro.

10. Znak slovenske kandidatne liste prečrtaj, vse druge pusti na miru.

SEDAJ VEMO, ZA KAJ GRE.

V Gorici je govoril tudi fašistovski kandidat Dudan in rekel: "V tem volilnem okrožju nastopa čudna stranka drugorodcev, ki bi v Italiji pa zakonu ne smela živeti in ki v bodoče tudi ne bo smela več obstati. V Italiji ne morejo biti od Alp do Sicilije drugi ko samo Italijani. (Ploskanje!)"

Uporaba slovenskega jezika ni bila v hiši nikdar zabranjena".

Sedaj veste, slovenski volileci, kakšen je program peternela in bandelja. Slovenci naj kot narod lepo zginejo, slovenske stranke se morajo zatreći, slovenski jezik se sme govoriti samo še na ognjišču, v hlevu, na polju, a Bog obvari v javnem življenju!

Na dan 6. aprila bodo imeli slovenski možje in fantje priliko, da odgovore peternelom in bandeljem z glasovnico v roki.

Volilci, volitve so strogo tajne, zato neustrešano vse na volišče.

TRŽNE CENE V GORICI.

Dne 27. marca so bile na goriškem trgu sledeče cene:

Cesnik 1.80 do 2.40 lir, opresno zelje 60 do 80 v., kislo zelje 1.40 do 1.60, korenje 1 liro do 1.20, artičoki 70 do 80 v. za kos, čebula 1 liro do 1.40, navadni fižoli 2.20 do 2.40, kok 3 do 3.60, salata 2.40 do 3.60, krompir 50 do 60 v. kg, semenski 50 do 56 lir kvintal, repa 40 do 60 v., kisla repa 80 v. do 1 lire, zelen radič 4 do 6 lir, mali radič (ardilut) 2 do 3.40; vrzote 60 do 80 v., jabolka 1.80 do 4 lir; orehi 4 do 4.40; lešniki 4 do 4.40, hruske 1.80 do 3.40; bosanske slive 4.40 do 4.80, maslo 16 do 18 lir, mleko 1 liro do 1.20, jajca 40 do 50 v., skuta 4 do 5 lir.

VREDNOST DENARJA.

Danes dobiš za 100 dinarjev 28 lir 30 vinarjev, za 100 avstrijskih krov 33 vinarje, za en amerikanski dollar 23 lir 20 v., za angleški pfund šterling 99 lir 70 v., za 100 francoskih frankov 123 lir 50 vinarjev.

DAROVI.

Za Slovensko sirotišče: P. n. Franc Kuštrin 10 L. g. Srebernič v Solkanu 20 L. Kmetska posojilnica Velikih Zabljah 50 L. Hranilnica in posojilnica v Skriljah 50 L.

Bog obilo poplačaj!

ZAVAROVANCEM GOVEJE ŽIVINE.

Nekateri agenti priporočajo našim kmetovalcem zavarovanje živine pri družbi "L'Euganea", toda povedo jim ne, da je ta družba vzajemna zadružna brez vsakega kapitala. Imenovana družba je imela ob začetku leta 1923 komaj 666 (šeststošestdeset in šest) članov in Lir 29.296.32 primanjkljaja. Vsled tega bodo morali vsi člani poleg vsakega leta zvišane zavarovalne premije, doplačevati še doklado v krizje izgube.

Priporoča se našim kmetovalcem naj bodo previdni od sklepanju zavarovalnih pogodb, ker po toči seveda ne pomaga zvoniti!

LETNIK 1904 IZ GORICE

je pozvan, naj se javi na mestnem magistratu (Mazzini 12), da dvigne tam začasno odpustnico iz vojaške službe, ker jim je ta potrebna za prihodnji vpoklic pod orožje.

ZAHVALA.

Za mnoga brojne dokaze sočutja ob priliki pogreba naše nepozabne soproge in matere, gospe

Ivane Plesničar roj. Disorž

bodi izrečena tem potom prisrčna zahvala vsem, ki so jo v tako obilnem številu spremili na njeni poslednji poti.

Gorica, dne 26. marca 1924.

Zahvaljujoči soprog in otroci.

**VINOGRADNIKI!
UGO VOLPINI & COMP.**

v Gorici Via Contavalle št. 2

dobite bogato izberi gumijevih cevi za pretakanje, gumijevih cevi za škropilnike, gumijevih trakov za cepljenje in cedilnike za pretakanje vina, piva in likerjev iz prvovrstne tovarne BERGOUGNAN & DESCHI iz Turina. Cene brez konkurenco. Poseben popust razprodajalcem.

**NAŠA //
ZAVAROVALNICA**

L' „UNION”

je največji svetovni zavod. Delniški kapital Fr. 20 milijonov, zav. kapitali v veljavi čez 70 milijard Fr. Ustanovlj. 1828.

Generalni zastopnik AUGUST RAVNIK

Gorica, Corso V. E. 28-I.

ZASTOPNIKI SE SE SPREJEMAJO.

Zastopnike slovenske kandidatne liste in tajnike krajevnih volilnih odborov pozivljamo, da dvignejo na sedežu Pokrajinskega volilnega odbora v Gorici, Via Mameli št. 5 vzorce glasovnic. S temi vzoreci bodo poučevali naše volilec nazorno, kako se glasuje. Povprečno dobi vsak deseti volilec po eno glasovnico. Opozorjam pa že danes na to, da služijo te glasovnice samo za pouk in ne za glasovanje v volilni kabini. Volilec dobi državno glasovnico, s katero bo glasoval v volilni kabini, šele od predsednika volilne komisije na volišču.

SMRTNA KOSA.

V nedeljo 23. t. m. je umrla po dolgi mučni bolezni gospa Ivana Plesničar, rojena Disorž, soproga g. pisarnovodje Franea Plesničarja. Zapušča štiri otroke. Pogreb se je vršil v torek po poldne ob veliki udeležbi sorodnikov, prijateljev in znancev. Žalojučemu so progu kakor tudi rodbini naše sožalje, blagi pokojnici večni počitek!

NARODNA ZAVAROVALNA DRUŽBA

(Società nazionale d'Assicurazione) in Zavarovalna družba Italija (Assicurazioni d'Italia)

IŠČETI ZASTOPNIKE ZA DEŽELO.

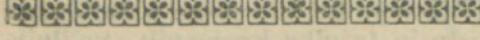
Pojasnila se dobe: Corso Verdi 21-I

NA PRODAJ JE PES voljče pasme. Naslov pri upravi.

VABILO.

k rednemu občnemu zboru Hranilnice in Posojilnici r. z. z. n. z. v Pevmi, ki se bo vršil dne 13. aprila t. l. v uradnih prostorih.

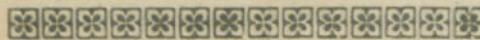
Dnevni red: Poročilo načelstva in nadzorstva; odobritev računskega zaključka; volitev načelstva in nadzorstva; slučajnosti.

Zobozdravniški atelje

Robert Berka

v Gorici, Via Dante št. 4, mno-
goletni asistent pri občeznanem zo-
bozdravniku dr. Piklu. Sprejema
v svojem ateljeju v Gorici, Via
Dante 4, v jutranjih in popoldans-
kih urah.

NAŠ ZOBOZDRAVNIK

doktor Lojz Kraigher

specialist za bolezni v ustih in na
zobeh, sprejema za vsa zobozdrav-
niška in zobotehniška opravila
:: v Gorici, na Travniku št. 20 ::

Mobilije

domačega in tujega izdelka
po res znižanih cenah

NOVI VZORCI — ZAPOREDNI PRIHODI

Pred nakupom obiščite zalogo

O. BERNT, Gorica

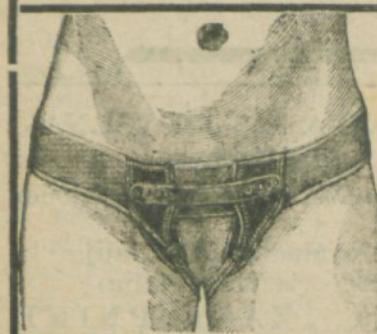
Piazza della Vittoria št. 21, Tel. 66

Spalne sobe - jedilne sobe - ku-
hinijsko pohištvo - železno in me-
deno pohištvo - predsobe - dvo-
ranice - opreme »Club« - pisar-
ne - stolice in naslanjače v ve-
liki izberi - mizice - otroški vo-
zički - divani - matraci vsake
vrste - vzmeti - kovinaste mreže
itd. itd.

Kompletne opreme za gostilne,
sanatorije in zavode

Preprodajalcem poseben popust

Sprejema vsakovrstna naročila
in zagotavlja natančno in so-
lidno izvršitev.

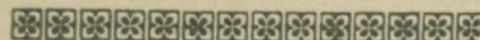
„ERNIA“ ozdravljena

z najnovejšim pasom **BROOCK.**

Mirodilnica in dišavarnica

E. Grapulin-Gorica

naspr. ljudskemu vrtu, Corso Verdi 27.

PODRUŽNICA

Ljubljanske kreditne banke v Gorici

Corso Verdi »Trgovski Dom«

Telefon št. 50 — Brzjavni naslov: Ljubljanska banka.

Delniška glavnica
in rezerve:
Din. 50.000.000

CENTRALA:
LJUBLJANA

Reserva S H S
Din.
10.000.000

Podružnice: Brežice, Celje, Černomelj, Kranj, Maribor,
Metkovič, Novi Sad, Ptuj, Sarajevo, Split, Trst.

Obrestuje vloge na knjižice po $4\frac{1}{2}\%$. Na daljšo odpoved
vezane vloge po dogovoru.

Nakup in prodaja vsakovrstnega tujega denarja.
Izvršuje vse v bančno stroko spadajoče posle najkulantnejše.

POZOR!

POZOR!

na dobroznano domačo tvrdko

ANDREJ MAVRIČ

Via Carducci 3 — GORIZIA — Via Carducci 3.

Ima v zalogi raznovrstno moško in žensko šukno, platno, percal, zephirje, ka-
kor tudi veliko množino češkega blaga. - Domače in češko perje, volno, žimo,
travo, bombaž, vzmeti in izgotovljene stramace. - Lastna krojačnica, katera
sprejema vsako naročilo in izvršuje to čno in po zmernih cenah.

Za obilen obisk se najtopljeje priporoča cenj. občinstvu ANDREJ MAVRIČ.

NA DROBNO!

NA DEBELO!

Najvišje cene plačam

za kože: lisic, kun, podlasic, zajev, mačk, veveric, jazbecev i.t.d. i.t.d.

Nikdo ni pooblaščen —
- kupovati kože za mene

- Walter Windspach -

Gorica, Via Carducci št. 10

Važno za kapitaliste

Trgovec in posestnik v večjem mestu Slovenije v Jugoslaviji
potrebuje za svojo razširjeno trgovino posojila od lir 150.000 do
200.000 proti vkniženju na 2 posesti brez dolga proti dobrim
obrestim.

Ponudbe z naslovom postlati na uredništvo tega lista pod »Tr-
govec Slovenija«.

TRGOVINA

na drobno in debelo

v večjem mestu »Slovenije« zelo dobro vpeljana odda se v najem
je z mešanim blagom in sicer: z špecerijskim, kolonialnim bla-
gom, alkoholnimi pičačami, mlinskimi izdelki ter pljskimi vrtni-
mi in gozdnimi pridelki.

Vpoštevalo se bode le solidne in dobre trgovce.

Stanovanje, skladišča v hiši.

Prevzeti je vso zalogo po dnevni ceni za približno Dim. od
150.000 do 200.000.

Ponudbe je poslati na »Upravo

Ponudbe je poslati na »Upravo tega lista« pod »Trgovina«
najem.

POZOR!!!

NA DOMAČO KROJAŠKO DELAVNICO!

V 12 urah izročim naročeno in izgotovljeno obleko po najnovej-
šem kroju. — Delo natančno in trpežno. Cena najnižja.

EMIL SAURIN

GORICA — Via Arcivescovado 7(nasproti škofije) — GORICA

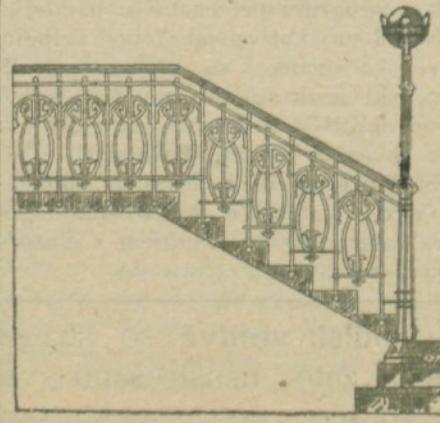
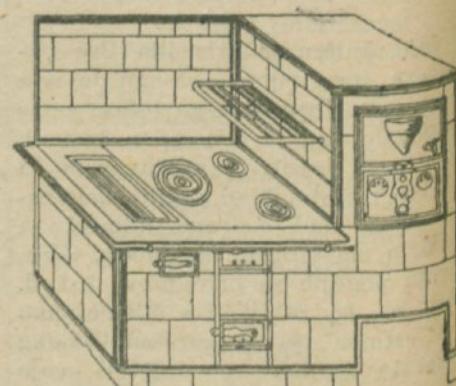
Trgovina z manufakturnim blagom in drobnarijo. Blago prve
vrste.

Josip Štrukelj

stavbeni ključavničar

v Gorici, Piazza Cristo št. 1

priporočam občinstvu svoje v to
stroko spadajoče izdelke. Imam
tudi v zalogi različne štedilnike
od L. 350 naprej, peč in kotle

po L. 170 do 230, peči po L.
45, rimske palice („Raibštange
spagnole“) po L. 3.60. Delo
lično in solidno.

Pogodim se tudi za vzi-
davo štedilnikov in pre-
skrbo majoličnih plošč
tudi na deželi.